

El rei, el TC i la raó d'estat

La construcció jurídica del TC és feble i té contradiccions i giragonses delirants

🕒 5 min. 19/07/2019 19:33 Traduccions: CAT / CAS

JOAN RIDAO (/FIRMES/JOAN_RIDAO/)
 Professor de Dret Constitucional a la Universitat de Barcelona
 + Segueix-me

💬 10

➦ Comparteix

🔖 Guarda

La sentència del TC sobre la declaració del Parlament de rebuig a la monarquia diu textualment que "la 'inviolabilitat' preserva el rei de qualsevol tipus de censura o control dels seus actes". Em frego els ulls. Rellegeixo incrèdul. Em recorda el principi monàrquic preliberal, basat en el dret diví. No en va, mentre a Europa la Il·lustració i les revolucions liberals van instaurar nous contractes socials (monàrquics o republicans) que van definir una manera d'entendre la política entorn d'institucions democràtiques i representatives, els hereus estamentals d'Espanya no havien tingut mai cap impediment fins a la Constitució del 1978 per seguir responent dels seus actes només davant Déu nostre senyor.

Això mateix, salvant les distàncies, és el que sembla defensar el TC en anul·lar part d'una resolució del Parlament que rebutja la monarquia -per caduca i aliena al principi democràtic- i que condemna l'al·locució del cap d'estat després de l'1-0. Per arribar aquí, l'alt tribunal afirma sense pudor -i per unanimitat (!)- que el rei, "com a símbol de la unitat i permanència de l'Estat", es manté aliè a tota controvèrsia política i no intervé en el procés polític (?). Per això mateix, afirma, és inviolable i està exempt de responsabilitat pels seus actes. Així, a banda d'ometre deliberadament la funció constitucional de moderació i arbitratge de la Corona -que es va posar en relleu, per cert, el 3 d'octubre del 2017-, el TC es contradiu, doncs, més endavant, sense envermellar, quan assegura que el seu pronunciament hauria estat diferent si la declaració parlamentària no hagués fet referència a la intervenció del rei en el conflicte català.

I és que aquest és, no ens enganyem, el nucli de la qüestió. La raó d'estat, la cerca d'una justificació basada en arguments de conveniència política per preservar la institució de les crítiques i donar cobertura a la seva actuació durant el Procés. La resta és una feble construcció jurídica dirigida a servir aquesta causa, no exempta, esclar, de contradiccions i giragonses delirants. Començant, com s'ha dit, pel fet d'afirmar que qualsevol intent de reprovar el rei equival a una imputació de responsabilitat contrària al seu estatus constitucional, mentre que la declaració parlamentària es limitava tanmateix a expressar un judici de valor, mancat de força normativa, sense que se'n derivés cap exigència de responsabilitat o conseqüència jurídica per tractar-se d'un acte de naturalesa política, com va reconèixer el mateix Consell d'Estat en un dictamen. O sigui, el TC no només menysté les funcions representatives del Parlament sinó també la més elemental noció de pluralisme polític i la llibertat d'expressió que empara els seus membres. Es manté, a més, impermeable a la realitat, ja que diferents sectors polítics i d'opinió no només formulen crítiques habitualment a l'actuació del rei sinó que hi ha qui planteja reformar la Constitució per canviar la forma de l'estat o la supressió de la inviolabilitat, com va fer el president Sánchez.

La Constitució no estableix límits al debat polític, especialment si es produeix en seu parlamentària

D'altra banda, en la sentència, el TC s'aferra a un recent criteri -adoptat amb motiu de les seves resolucions sobre el Procés- pel qual l'eficàcia jurídica dels actes del Parlament no depèn de si són vinculants o exigibles. Ara bé, l'alt tribunal ha sostingut tradicionalment que "l'eventual inconstitucionalitat dels actes parlamentaris només és rellevant quan conclouen amb una resolució, disposició o acte que s'integra en l'ordenament" (ITC 135/2004), o quan tinguin "tan sols indicatiàriament, capacitat per produir efectes jurídics" (STC 259/2015). A més de defensar que aquest tipus d'iniciatives parlamentàries són una manera de "suscitar el debat", implícita en la funció representativa dels diputats (STC 40/2003).

En aquest context, a més, no cal dir que la Constitució no estableix límits al debat polític, especialment si es produeix en seu parlamentària. El mateix TC, en la sentència que inaugurava la seva doctrina sobre el Procés (STC 42/2014), va esgrimir que la Constitució -que no respon a un model de democràcia militant- empara el dret de promoure i defensar qualsevol projecte polític, fins i tot els que no coincideixin o encaixin amb els postulats constitucionals vigents, perquè aquest dret té el seu fonament en el principi democràtic i és lliure si es formula pacíficament, amb respecte als drets fonamentals i per mitjans polítics (!).

Finalment, val la pena recordar que el TC argüeix que la declaració del Parlament va ser adoptada "fora de l'àmbit de les seves atribucions". Ara ja sabem, doncs, que el Parlament ha deixat de ser "la seu on s'expressa el pluralisme i es fa públic el debat polític", com diu l'article 55 de l'Estatut. Ironies a banda, no és sobrer tenir present el que ha dit el mateix Tribunal sobre això abans: "Des d'una perspectiva general, està clar que la determinació del que presenti interès per a la comunitat autònoma [...] és una decisió que competeix adoptar als seus òrgans d'autogovern i, de manera destacada, al seu Parlament" (STC 78/2006). I esclar, en aquest cas és difícil sostenir que la declaració del Parlament no és una manifestació vinculada als interessos de Catalunya, perquè la direcció de l'Estat -i per tant, la institució de la Corona- no és aliena a les funcions del Parlament de Catalunya, com prova el fet que el rei ha tingut una decisiva intervenció en les coses d'aquí. Esclar que més com a garant de la unitat d'Espanya que com a àrbitre, fins al punt de justificar el paper dels cossos policials l'1-0. Un 1-0 que és, per cert, el que sembla que la raó d'estat no tolera. Doncs això.

Comparteix a facebook (https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=http://ara.cat/_877ddd56?s=f)

Comparteix a twitter (http://twitter.com/share?url=http%3A%2F%2Fara.cat%2F_877ddd56%3Fs%3Dt&via=ARAopinio&text=El%20)